

ПОЛИТИКА ДИСЕМИНАЦИЈЕ

јул 2017.

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	1
2. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	1
3. ГЛАВНИ ПРИНЦИПИ И СМЕРНИЦЕ ПОЛИТИКЕ ДИСЕМИНАЦИЈЕ	1
4. ОБЈАВЉИВАЊЕ СТАТИСТИЧКИХ РЕЗУЛТАТА	2
5. МЕТАПОДАЦИ	3
6. КОРЕКЦИЈА ГРЕШАКА	3
7. РЕВИЗИЈА.....	4
8. КОРИСНИЧКА ПОДРШКА	4
9. ДИСЕМИНАЦИЈА ПУТЕМ ДРУШТВЕНИХ МРЕЖА.....	4
10. МИКРОПОДАЦИ	5
11. ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ – АНАЛИЗЕ	5
12. ОДНОСИ СА МЕДИЈИМА	5
13. ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ	6
14. ЛИЦЕНЦЕ ЗА КОРИШЋЕЊЕ ПОДАТАКА.....	6
15. ИСТРАЖИВАЊЕ О ЗАДОВОЉСТВУ КОРИСНИКА	6
16. ПРОМОЦИЈА СТАТИСТИЧКИХ ПРОИЗВОДА	7
17. ЗАКЉУЧЦИ.....	7

1. Увод

Званична статистика је неопходан елемент у информационом систему сваког демократског друштва.

Статистички подаци су основ за подршку у процесу доношења одлука, за израду анализа и спровођења истраживања. Од великог су значаја и интереса за доносиоце одлука, политичаре, економске аналитичаре и истраживаче, што посебно утиче на подизање свести јавности о важности званичних статистичких података.

Дисеминација података, као завршна фаза статистичке активности, јесте инструмент који доприноси поштовању и значају статистике.

Дисеминациона политика Републичког завода за статистику (у даљем тексту: РЗС) прописује основне принципе који регулишу дисеминацију статистичких података и информација.

2. Стратешки циљеви

Производњом висококвалитетних података, њиховим презентовањем и јачањем комуникације са корисницима остварује се један од основних циљева, а то је препознатљивост, независност и међународна упоредивост званичне статистике.

Кроз имплементацију дисеминационе политике РЗС осигурава дисеминацију података и информација коришћењем савремених технологија и формата који су усклађени са потребама корисника.

Подаци званичне статистике су јавно добро и доступни су свима под једнаким условима.

Политика дисеминације усклађена је са [Законом о званичној статистици](#), [Политиком квалитета](#) и [Кодексом праксе европске статистике](#).

3. Главни принципи и смернице политике дисеминације

- *Професионална независност.* Доношење одлука о дефиницијама, методама прикупљања, обради и дисеминацији података званичне статистике искључиво су у надлежности одговорних произвођача званичне статистике, без политичког и било ког другог спољног утицаја.
- *Непристрасност и објективност.* Подаци се дистрибуирају на начин који је непристрасан и објективан, уз једнак третман за све кориснике. Потребно је штитити кредибилитет званичне статистике од непрофесионалних утицаја било које врсте.
- *Доступност и разумљивост.* За ефикасан приступ подацима обезбеђују се најприкладнија техничка средства која су на располагању, а дисеминација се обавља на јасан и разумљив начин.

- *Поверљивост.* Резултати статистичких истраживања дистрибуирају се у складу са одредбама о поверљивости, које су наведене у Закону о званичној статистици. Према томе, сви подаци ће бити анонимизирани пре дисеминације, како би се заштитила права даваоца података. Све табеле, извештаји, саопштења и публикације морају бити припремљени тако да поверљивост било ког даваоца података не буде нарушена.
- *Оријентисаност ка корисницима.* Дисеминација статистичких података усмерена је ка задовољавању потреба корисника. Задовољење њихових потреба је кључни део политике дисеминације.
- *Транспарентност и тачност.* Корисници се на време обавештавају о методологијама и начину обраде статистичких производа, као и о свим објавама резултата истраживања на основу претходно утврђеног Календара објављивања. Календар објављивања се ажурира током године, јер прецизни датуми не могу увек бити утврђени. Било каква одступања од планираног датума, унапред се објављују, као и разлози кашњења, уз навођење новог датума објављивања. На овај начин се избегавају сва мешања у професионалну независност.
- *Бесплатно давање података.* Резултати статистичких истраживања предвиђени Планом и Програмом званичне статистике доступни су корисницима без надокнаде.
- *Поновна употреба података.* Омогућава се поновна употреба статистичких података укључујући и метаподатке, где свако лице може слободно да користи и поново објављује статистичке податке, под условом да извор података (РЗС) буде јасно наведен. Ако постоји било каква злоупотреба или погрешно тумачење званичне статистике, РЗС задржава право да реагује јавно.

4. Објављивање статистичких резултата

У складу са [Политиком објављивања](#), статистички подаци и информације које РЗС објављује у саопштењима, публикацијама и дисеминационој бази података, бесплатно на веб-сајту: <http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/> доступни су истовремено свим корисницима под једнаким условима.

Подаци на веб-сајту РЗС-а доступни су у складу са унапред објављеним [Календаром објављивања](#), који се поставља на сајт пре почетка календарске године, за целу наредну годину. Календар објављивања даје преглед свих статистичких саопштења и публикација са прецизно наведеним насловом, референтним периодом, датумом и временом објављивања.

Одступања од рокова утврђених у Календару објављују се и образлажу. Уколико је услед непредвиђених околности неопходно одложити објављивање података, нови датум објављивања, са наведеним разлогом одлагања, објављује се у Календару објављивања.

Да би се осигурала конзистентност и непристрасност у објављивању статистичких података, РЗС сва издања објављује у одређено време које је назначено у Календару.

Резултати статистичких истраживања доступни су и у дисеминационој бази где је корисницима омогућено да претражују расположиве податке из различитих статистичких области. Корисници могу изабрати различите формате за преузимање података.

РЗС веб-страницу одржава и на енглеском језику.

5. Метаподаци

Доступност података није довољна. Да би се олакшало разумевање објављених података и избегло погрешно интерпретирање, корисницима је потребно пружити информације о дефиницијама, класификацијама, методологијама, законима и стандардним шифарницима који се користе у изради статистичких резултата.

Сви подаци званичне статистике морају бити праћени методолошком документацијом (метаподацима) и објашњењима, како би се на адекватан начин корисницима омогућило разумевање статистичких резултата. Статистички метаподаци описују односно документују статистичке податке. Метаподаци су неизоставни део у статистичком производном процесу.

6. Корекција грешака

Откривање грешака, њихова брза корекција и обавештење о насталој грешци представљају праксу која осигурава квалитет објављених података и информација, као и квалитет услуга које РЗС пружа корисницима.

Грешке које су откривене у статистичким саопштењима и публикацијама могу се класификовати на следећи начин:

- Лака грешка – грешка која не мења суштину објављених података и информација, као што је граматичка грешка, грешка у тексту или графикону.
- Тешка грешка – грешка у табелама, текстовима и графиконима, чија је важност толико велика да мења суштину и садржај информације, и грешка која представља повреду одредаба из „Правилника о заштити статистичких података у Републичком заводу за статистику“.

Корекција грешака:

- Када је откривена лака грешка, она се одмах исправља. С обзиром на то да ова врста грешке не утиче на значење података, обавештење о исправци није неопходно.
- Приликом исправљања тешке грешке, која утиче на тумачење података, поступа се према дефинисаној „Процедури за исправку грешака у објављеним подацима и информацијама“.

7. Ревизија

Ревизија статистичких података обавља се у складу са [Општом политиком ревизије](#) којом су утврђена општа правила ревизија објављених података и начин информисања корисника, дефинисане врсте ревизија и пратећа документација која покрива све аспекте ревизија.

8. Корисничка подршка

Како би се олакшао приступ производима и услугама које пружа РЗС, корисницима је омогућено да путем различитих канала и сервиса могу доћи до потребних података, упутити захтев, затражити понуђене услуге и бити информисани на време.

Основни циљ дисеминације статистичких података јесте да се задовољи потреба корисника.

Канали комуникације за кориснике:

- Веб-сајт заједно са дисеминационом базом представља главни канал дисеминације статистичких података.
- Путем веб-сервиса: [Питајте нас](#) и имејл-адресе: stat@stat.gov.rs корисницима је омогућено да доставе питања, захтеве и сугестије. У складу са „Правилником о начину коришћења и давања података које производи Републички завод за статистику“, рок за пружање одговора на захтев је од пет до 15 дана, у зависности од комплексности захтева.
- Пријавом на [Mailing list](#) сервис корисницима је омогућено добијање информације о објављеним саопштењима из одабране статистичке области.
- Путем [RSS](#) сервиса омогућено је аутоматско преузимање статистичких саопштења и публикација са интернет презентације РЗС-а.
- У просторијама библиотеке РЗС-а корисници могу користити статистичке публикације.

9. Дисеминација путем друштвених мрежа

Услуге комуникационих канала ([Twitter](#), [YouTube](#)) обавља специјализовано особље како би се гарантовао квалитет пружених информација.

РЗС на Twitter налогу [@StatistikaSrb](#), на српском и енглеском језику, објављује најновије информације о резултатима статистичких истраживања и актуелностима.

На YouTube каналу РЗС-а пружа се могућност прегледа и дистрибуције разних видео-садржаја.

Едукативни видео-садржаји су погодан медиј за приближавање статистичких производа и метода потенцијалним корисницима статистике, а посебно студентима и средњошколцима.

10. Микроподаци

Ова политика има за циљ да подржи потребе научноистраживачких организација и да обезбеди анонимизирани микроподатке који ће се користити у научноистраживачке сврхе. Доступност података за потребе истраживања значајно повећава аналитичку вредност података који су прикупљени кроз различите пописе и анкете које спроводи РЗС.

Приступ [микроподацима](#) је омогућен искључиво у научноистраживачке сврхе, уз поштовање принципа статистичке поверљивости и заштите анонимности испитаника (особа или организација).

РЗС, као одговорни произвођач званичне статистике, обезбеђује коришћење анонимизираних микроподатака на основу „Процедуре за омогућавање приступа индивидуалним подацима без идентификатора“ и поднетог [захтева](#).

11. Посебни захтеви – анализе

Поред података објављених на интернет презентацији РЗС-а, у складу са Програмом и Планом статистичких истраживања, корисници могу захтевати податке који се односе на нижи територијални ниво или нижи ниво класификација.

Обрада посебних захтева врши се у складу са „Правилником о начину коришћења и давања података које производи Републички завод за статистику“. Захтевани подаци обезбеђују се без угрожавања начела статистичке поверљивости и морају имати одговарајући степен репрезентативности.

РЗС не публикује резултате анализа које се раде по посебним захтевима.

12. Односи са медијима

Комуникација са медијима је веома важна, с обзиром на то да су медији кључни корисник статистике и веома важна спона између произвођача статистике и јавности.

Посебно су значајне конференције за медије које се организују поводом нових статистичких пројеката, с циљем њиховог адекватног представљања и информисања о иновацијама у статистичкој производњи, или ако је дошло до значајних промена у истраживањима. РЗС одржава редовну годишњу конференцију за медије у Влади, о процени економских кретања и актуелним статистичким показатељима.

РЗС прати степен ефикасности односа са медијима. Ангажована агенција прати новинске текстове који се односе на РЗС (штампане и електронске). Те текстове је могуће видети свакога дана на веб-порталу Агенције. Група за дисеминацију и односе са јавношћу прегледа медијске објаве и, уз сагласност директора РЗС-а, одлучује о неопходним реакцијама.

У случају откривања неправилног коришћења статистичких података од стране медија, РЗС ће на то реаговати како би се избегло нарушавање веродостојности званичне статистике. РЗС ће такође реаговати на ситуације у којима се, услед недостатка знања или надзора, изводе погрешни закључци (нпр. неадекватно интерпретирање или упоређивање података). У овим случајевима, РЗС ће, према „Процедури за писање

демантија“, издати обавештење којим се, поштујући принципе непристрасности и објективности, објашњава правилна употреба објављених података.

13. Издавачка делатност

РЗС има сопствену издавачку делатност, која укључује припрему, штампање и објављивање публикација, саопштења, методолошке документације и издања у промотивне сврхе, а у складу са „Смерницама за израду публикација“.

Публикације се стављају на располагање корисницима у електронском облику, како би се гарантовала максимална доступност и дистрибуција.

Издавачка делатност РЗС, у штампаном формату, мора бити ограничена на оне публикације које захтевају штампу због посебних карактеристика и традиције саме публикације, као што су „Статистички годишњак Републике Србије“ и „Општине и региони у Републици Србији“. РЗС тежи смањењу штампаних публикација, производећи квалитетне електронске публикације, али настоји да обезбеди довољан број штампаних публикација за потребе матичне библиотеке, као и јавних библиотека и редовних претплатника.

Штампане публикације доступне су корисницима у [библиотекама](#) РЗС-а, где их могу купити, преписати податке, копирати или преузети на ЦД-у.

[Ценовник](#) штампаних публикација доступан је на сајту РЗС-а. Цена публикација се формира тако да у основи подмири трошкове у вези са производњом публикација.

У годишњој периодици израђује се [Каталог публикација](#) и објављује се на сајту РЗС-а.

14. Лиценце за коришћење података

Информације објављене у вези са резултатима званичне статистике сматрају се јавним информацијама и могу се користити или дистрибуирати од стране других институција, предузећа или појединаца.

Према [Закону о ауторским и сродним правима](#) (став 5, члан 49), РЗС дозвољава даље коришћење информација за комерцијалне и за некомерцијалне сврхе. Општи услов за коришћење података јесте да се *Приликом употребе података обавезно наводи њихов извор (нпр: као скраћеницу при навођењу извора користити: СТАТ. ГОД. СРБ. 2016.)*.

Подаци који су настали обрадом по посебним захтевима или су размењени између институција на основу уговора или споразума могу имати посебне услове за коришћење, који су регулисани уговором.

15. Истраживање о задовољству корисника

Оријентација ка корисницима представља један од општих принципа у поступцима дисеминације.

Како би се откриле потребе и степен задовољства корисника који користе производе и услуге статистике, РЗС спроводи следеће активности:

- сваке две године спроводи [Истраживање о задовољству корисника](#), чије резултате објављује на сајту, као и [одговоре](#) на питања која су корисници поставили током истраживања;
- анализира коментаре корисника који учествују у анкети на сајту РЗС-а, путем апликације [Шта мислите о нашем сајту](#);
- бележи коментаре које корисници остављају на каналима друштвених мрежа, и
- бележи коментаре приспеле путем службене имејл-адресе: stat@stat.gov.rs.

Све ове активности морају довести до извршења конкретних акција намењених задовољавању утврђених потреба корисника.

16. Промоција статистичких производа

РЗС обавља промотивне активности с циљем да се стручна јавност и потенцијални корисници информишу о статистичким производима.

Активности које РЗС спроводи ради промоције статистике, побољшања коришћења, приступа и директног контакта са корисницима су:

- објављивање саопштења за јавност,
- конференције,
- промоције публикација, резултата истраживања,
- предавања за студенте и ученике основних и средњих школа,
- промотивне брошуре и лифлети,
- учешће на међународним сајмовима,
- сарадња са другим институцијама и друго.

17. Закључци

- Званични статистички подаци морају бити тачни, поуздани, доследни и упоредиви у времену и простору.
- Званични статистички подаци морају бити ажурни и правовремено објављени у складу са претходно најављеним Календаром објављивања.
- Статистички подаци морају бити доступни истовремено свим корисницима на непристрасан и објективан начин.
- Објављивање статистичких података мора бити у складу са статистичком независношћу, под условима дефинисаним Законом о званичној статистици.
- Статистички подаци се објављују уз пратеће метаподатке, у складу са националним и међународним критеријумима, како би се корисницима олакшало правилно тумачење.
- Даља дисеминација статистичких података, произведених од стране РЗС-а, је бесплатна, али само уз навођење извора.
- Квалитет и приступачност статистичких података предмет су систематског оцењивања у смислу обезбеђивања континуираног унапређења дисеминационих активности.